



PM 2011:32 RIV (Dnr 001-114/2011)

Särskild utbildning i grundskolan i judiska studier

Remiss från Utbildningsdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som svar på remissen ”Särskild utbildning i grundskolan i judiska studier” hänvisas till denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Lotta Edholm anför följande.

Ärendet

Regeringen önskar synpunkter på förslagen till en författning om en särskild utbildning som utöver grundskolans vanliga ämnen omfattar undervisning i ett nytt ämne, judiska studier. Ämnet bör få en egen kursplan med kunskapsmål där betoningen ska ligga på judisk kultur, historia, religion och traditioner.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsförvaltningen. Därutöver har vi tagit del av Judiska Centralrådets remissvar som skickats till Stockholms stad.

Stadsledningskontoret tillstyrker departementets förslag om inrättande av en särskild utbildning som utöver grundskolans vanliga ämnen omfattar undervisning i ett nytt ämne, judiska studier.

Utbildningsförvaltningen instämmer i promemorians förslag att en särskild utbildning i judiska studier ska regleras i en förordning.

Judiska Centralrådet ställer sig bakom stora delar av författningsförslaget, men har några synpunkter bl.a. kring timplan, platsgaranti och tillståndsgivningens tidsaspekt.

Mina synpunkter

Det är viktigt att värna våra nationella minoriteters rätt att utöva sin religion och kultur, även på lång sikt. Därför välkomnar jag statens promemoria som bl.a. kommer att göra det möjligt att få sätta betyg i ämnet judiska studier. Den nya förordning som föreslås påverkar i hög grad de judiska klasserna vid Stockholms stads grundskola Vasa Real.

Jag instämmer i remissinstansernas syn på timplanen, där antalet undervisningstimmar för årskurs 7-9 bör ligga på 240 timmar. Även tillståndsgivningens tidsaspekt behöver klargöras. Tillståndet bör ej ges tillfälligt då det skapar onödig oro bland berörda föräldrar och elever.

Jag delar också Judiska Centralrådets uppfattning bl.a. gällande språkbruket. En adekvat språklig benämning är ”judisk kultur”, inte ”judarnas kultur”.

Den förordning som nu föreslås bör också kunna ligga till grund för eventuella framtida förslag kring studier om och för de övriga fyra nationella minoriteterna.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen ”Särskild utbildning i grundskolan i judiska studier” hänvisas till denna promemoria.

Stockholm den 28 februari 2011

LOTTA EDHOLM

Bilaga

Promemorian ”Särskild utbildning i grundskolan i judiska studier”

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Det antecknades till förteckningen att Miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Margarethe Livh* (V) enligt följande.

Vänsterpartiet anser att alla fem nationella minoriteter ska ha samma möjligheter till särskild utbildning som utöver grundskolans vanliga ämnen omfattar undervisning i respektive minoritets kultur, historia och traditioner. För att detta ska vara möjligt krävs att lärare utbildas så att även till exempel den romska minoriteten kan få samma rättigheter.

Det antecknades till protokollet att Miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

ÄRENDET

Regeringen önskar synpunkter på förslagen till en författning om en särskild utbildning som utöver grundskolans vanliga ämnen omfattar undervisning i ett nytt ämne, judiska studier. Ämnet bör få en egen kursplan med kunskapsmål där betoningen ska ligga på judisk kultur, historia, religion och traditioner.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och utbildningsförvaltningen. Därutöver har vi tagit del av Judiska Centralrådets remissvar som skickats till Stockholms stad.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 15 februari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret tillstyrker departementets förslag om inrättande av en särskild utbildning som utöver grundskolans vanliga ämnen omfattar undervisning i ett nytt ämne, judiska studier. Möjligheten att anordna utbildning med judiska studier har tidigare funnits för Stockholms kommun. Nu ges möjlighet för såväl andra kommuner som fristående skolor. Utbildningen ska omfatta bland annat judarnas kultur, historia, religion och traditioner. Stadsledningskontoret anser att detta är rimligt med hänvisning till att judar är en av de fem nationella minoriteterna i Sverige.

Stadsledningskontoret har inga synpunkter på de av promemorian presenterade ekonomiska konsekvenserna av förslaget. Kontoret anser slutligen att författningens 1 § andra stycke bör kompletteras med skollagens 10 kapitel 26 §. Skollagens 10 kapitel 6 § 2 avser endast de fristående skolorna medan 26 § avser kommunala skolor.

Utbildningsförvaltningen

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 februari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Promemorians förslag till att judiska studier får status av ett ämne i grundskolan med en reglerad kursplan med centralt innehåll och kunskapskrav för betygsättning har efterfrågats från Vasa Real skolan sedan länge.

Utbildningsförvaltningen stöder förslagen om en författning där förutsättningarna för judiska studier klargörs på ett tydligt sätt.

Utbildningsförvaltningen anser att Statens skolverk bör ta vara på erfarenheterna från Vasa Real skolans judiska klasser vid framtagandet av mål, kursplaner, betygskriterier och urvalsgrunder för elevintagning för judiska studier..

Förvaltningen anser att 300 timmar av skolans val under de tre sista skolåren, innebär att skolans val för skolåren 1-6 blir för begränsat och föreslår att judiska studier i årskurs 7-9 ska omfatta 240 timmar

För att kommunens kostnader för judiska studier inte ska överstiga kostnaderna för vanlig grundskoleutbildning krävs att utbildningen får ett visst antal elever, så att klass/klasser kan ordnas.

Judiska Centralrådet

Judiska Centralrådets remissvar daterat den 16 februari 2011 har i huvudsak följande lydelse.

Judiska Centralrådets ställer sig bakom stora delar av författningsförslaget, men har några synpunkter. Ämnet judiska studier syftar till att stärka den judiska nationella minoritetens identitet och kulturella arv. Elever bibringas därmed den kunskap som krävs för att kunna föra det judiska kulturella arvet vidare till nästa generation. För judiska familjers tonåringar är därför möjligheten att välja Judiska studier en fråga av existentiell karaktär.

Judiska Centralrådet anser därför att samtliga elever som söker judiska studier skall beredas plats. Sådan undervisning tillgodoses i dag i Vasa Real i Stockholm. Eventuellt finns elevunderlag för motsvarande undervisning också i Göteborg och Malmö.

Judiska Centralrådet ser ingen anledning, och förstår inte heller varför man i skrivningen ändrat från 240 till 300 timmar. Judiska Centralrådet anser att 240 timmar är tillfyllest.

Vad avser språkvalet vill Judiska Centralrådet poängtera att hebreiska är en förutsättning för judiska studier, så är ej fallet avseende jiddisch.

”En av de grundläggande förutsättningarna för att eleverna ska kunna fördjupa sina kunskaper är tillgång till kompetenta lärare som har relevanta kunskaper” står det mycket riktigt i remissen. Då räcker det inte med ämneskunskap i historia, religionskunskap eller samhällskunskap. Här krävs särskild kompetens i judiska studier eller judaistik.

Ämnet judiska studier eller judaistik ges idag vid Lunds universitet från grundnivå till forskningsnivå. Judiska studier kan även läsas vid Paideia – the European Institute for Jewish Studies in Sweden där studenterna kan läsa ett Masterprogram i judiska studier i samarbete med Hochschule für Jüdische Studien Heidelberg.

Judiska Centralrådets förslag är därför att lärare i judiska studier ska vara lärarutbildade och ha studerat judiska studier eller judaistik, som en del inom ramen för ämnesutbildningen. Om det inte går att uppfylla dessa kriterier är alternativet att ta lärare som är lärarutbildade i historia, religionskunskap eller samhällskunskap.

Det är otillfredsställande att kostnaderna inte skall få överstiga kostnaderna för annan utbildning i grundskolan hos huvudmannen. Vad som därmed inte beaktats är att undervisning i judiska studier, kräver viss tillämpning av det judiska kulturarvet, så som det idag sker vid Vasa Real.

En särskild matsal där koscherregler följs, särskilda läromedel, profilansvarig lärare, samt ett elevunderlag som pendlar mellan klasstorlekar, kräver flexibilitet och därmed lyhördhet för vissa merkostnader. Därmed blir det orimligt att elevernas hemkommuner inte åläggs den kostnad som utbildningsplatsen de facto kostar.

”Beslutet skall även ange hur länge tillståndet gäller”. Under förutsättning att tidsbegränsningen i tillståndet är en kontrollfunktion vad gäller utbildningens aktualitet och kvalitet, tillstyrker vi. Då måste detta klart framgå i promemorian. Skall tillståndet ses som ”tillfälligt” skapas osäkerhet och otrygghet för berörda elever, föräldrar och skolpersonal, om vilka ramar som gäller. Detta har under alla år varit en negativ faktor som Judiska Centralrådet levat med, vilket också påpekats i Skolverkets rapport 2009 -10 -01